

VANTAAN KAUPUNKIKONSERNIN VALMIUSOHJE

Hyväksytty Kaupunginhallituksessa 08.02.2021
9 § Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohje
Asta VD/1171/09.05.00.00/2021

VANTAAN KAUPUNKIKONSERNIN VALMIUSOHJE

SISÄLLYS

1. VARAUTUMISEN JA VALMIUSSUUNNITTELUN TARKOITUS JA TAVOITTEET	2
2. YHTEISKUNNAN TURVALLISUUSSTRATEGIA JA KOKONAISTURVALLISUUS.....	2
3. VARAUTUMISEN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN PERUSTA.....	4
3.1 Valmiuslaki	4
3.2 Puolustustilalaki.....	5
3.3 Pelastuslaki.....	5
3.4 Muita varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavia lakeja	5
4. TURVALLISUUSTILANTEET	6
5. VANTAAN KAUPUNGIN OMINAISPIIRTEET JA MERKITTÄVIMMÄT RISKIT	7
6. VANTAAN VARAUTUMINEN JA VALTION VIRANOMAISET	8
7. KAUPUNGIN JOHTAMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO HÄIRIÖTILANTEISSA JA POIKKEUSOLOISSA....	9
8. PERUSVALMIUS, TEHOSTETTU VALMIUS JA TÄYSVALMIUS	9
9. KAUPUNGIN TOIMIALOJEN AVAINTEHTÄVÄT HÄIRIÖTILANTEISSA JA POIKKEUSOLOISSA	10
9.1. Kaupunkistrategian ja johdon toimiala.....	10
9.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala.....	11
9.3. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	11
9.4. Kaupunkikulttuurin toimiala.....	12
9.5. Kaupunkiympäristön toimiala	12
9.6. Poikkeusolojen erityistehtäviä	12
10. KAUPUNKIKONSERNIN YKSIKÖT	13
11. OSTOPALVELUIDEN SAATAVUUDEN VARMISTAMINEN	15
12. VARAUTUMISJÄRJESTELYT TEHTÄVÄ TÄTÄ VALMIUSOHJETTA NOUDATTAEN	15

LIITE 1 VANTAAN KAUPUNKIKONSERNIN VALMIUSSUUNNITELMAKOKONAISUUS

LIITE 2 VALMIUSLAIN VELVOITTEET KUNNAN TOIMINTAAN

1. VARAUTUMISEN JA VALMIUSSUUNNITTELUN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Vantaan kaupunki toimii asukkaidensa turvallisuuden varmistamiseksi yhteistyössä valtion viranomaisten, yritysten, seurakuntayhtymän ja järjestöjen kanssa kaikissa oloissa. Kaupunki huolehtii asukkaiden hyvinvoinnista ja asukkaille elintärkeiden palvelujen tarjonnan jatkuvuudesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiusohjeessa kuvataan valmiussuunnittelun lähtökohdat ja merkittävimmät Vantaan kaupunkitason riskit osana maan tärkeintä kaupunkiseutua. Varautuminen elintärkeiden tehtävien hoitoon ja kaupunkilaisten turvallisuuden varmistamiseen edellyttää keskeisten toimintojen valmiussuunnitelmia ja poikkeusolojen toiminnan varmistamisen järjestelyjä.

Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohjeessa määritellään kaupungin omien ja konserniin kuuluvien keskeisten organisaatioiden avaintehtävät ja tärkeimmät yhteistyöjärjestelyt häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kaupungin toimialat, liikelaitokset, kaupungin toimintoja hoitavat kuntayhtymät ja kaupunkikonserniin kuuluvat yhtiöt laativat tätä ohjetta tarkentavat valmiussuunnitelmansa vastuullaan olevien elintärkeiden tehtäviensä hoitamiseksi kaikissa oloissa.

Valmiussuunnitelmilla pyritään luomaan yhteiskunnalle edellytyksiä huolehtia välttämättömistä toiminnoista kaikissa oloissa. Suunnitelmissa kuvataan toimintamallit eri häiriötilanteiden hallitsemiseksi ja häiriöiden vaikutusten minimoimiseksi. Valmiussuunnitelmat antavat pohjan normaalioloissa suoritettaville toimintojen jatkuvuuden turvaaville järjestelyille, kuten varautumisen huomioimiselle yhteistyössä viranomaisten ja yritysten kanssa, materiaalihankinnoille sekä henkilöstön varaamiselle, sijoittamiselle ja kouluttamiselle. Suunnitelmissa huomioidaan myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen jälkeinen toipuminen.

Kaupungin tavoitteena on häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisella luoda valmius kansalaisille välttämättömän palvelutuotannon jatkuvuudelle kaikissa oloissa. Lisäksi on varauduttava huolehtimaan lakisääteisistä erityistehtävistä poikkeusoloissa, joita ovat kunnissa väestönsuojelu ja erilaiset säännöstelytehtävät paikallistasolla.

2. YHTEISKUNNAN TURVALLISUUSSTRATEGIA JA KOKONAISTURVALLISUUS

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (YTS 2017) todetaan, että kokonaisturvallisuuden hallintaan eli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseen kuuluvat uhkiin varautuminen, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinta sekä niistä toipuminen. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (2020) mukaan yhteinen varautuminen, suunnittelu, harjoittelu ja toimeenpano toteutetaan kokonaisturvallisuuden periaatteen mukaisesti, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan laajassa yhteistyössä viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja kansalaisten kanssa.

Normaalioloissa rakennettavat järjestelmät ja varautumistoimenpiteet luovat perustan toiminnalle poikkeusoloissa. Poikkeusolojen uhatessa tai vakavien häiriötilanteiden aiheuttaessa ongelmia yhteiskunnan toiminnalle kansalaiset odottavat valtion ja kuntien viranomaisten olevan toimintakykyisiä ja kaikin tavoin varautuneita huolehtimaan kansalaisten turvallisuudesta ja yhteiskunnan perustoimintojen sujumisesta.

Turvallisuusstrategiassa kuvatut elintärkeät toiminnot ovat lähtökohta varautumisen suunnittelulle kaikilla toimintatasoilla. Elintärkeitä toimintoja ovat:

- johtaminen,
- sisäinen turvallisuus,
- väestön toimintakyky ja palvelut,
- henkinen kriisinkestävyys,
- talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus,
- puolustuskyky sekä
- kansainvälinen ja EU-toiminta.

Elintärkeät toiminnot turvataan tarvittavilla varautumisjärjestelyillä häiriötilanteista vakaviin poikkeusoloihin ulottuvien uhkien varalta. Varautumisen ja valmiussuunnittelun tulee perustua kaikilla tasoilla ajantasaiseen riskien arviointiin. Valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittäviä häiriötilanteita ja uhkamalleja skenaariokuvauksineen on arvioitu todennäköisyyksiltään ja vaikutuksiltaan kansallisessa riskiarviossa (2018) sekä Uudenmaan alueellisessa riskiarviossa (2018).

Vantaan kaupunki huolehtii päätöksenteon lainmukaisuudesta ja kaupungin johtamisen jatkuvuudesta kaikissa tilanteissa. Johtosuhteet, organisaatiot ja vastuujako säilytetään normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa mahdollisimman muuttumattomina kaikissa tilanteissa. Häiriötilanteessa toimintaa johtavat vastuulliset ja toimivaltaiset viranomaiset tai muut siihen lainsäädännössä velvoitetut turvallisuustoimijat omien tehtäviensä ja toimivaltansa mukaisesti. Tehokas häiriötilanteiden hallinta edellyttää ajantasaista tilannekuvaa, ripeää päätöksentekoa ja tehokasta viestintää.

Sisäiseen turvallisuuteen liittyen kunnilla on useita tehtäviä paikallistason arjen turvallisuuden ja turvallisuusrakenteiden ylläpidossa sekä yhteistyötä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa. Vantaan kaupungilla näitä tehtäviä ovat mm. turvallisuusyhteistyön johtaminen, paikallinen turvallisuussuunnittelu ja turvallisuuden tilannekuvan ylläpito.

Väestön toimintakyky ja hyvinvointi turvataan ylläpitämällä keskeiset peruspalvelut. Niillä edistetään väestön itsenäistä selviytymistä kaikissa tilanteissa. Kansalaisten luottamus toimiviin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä eri tason koulutuspalveluiden jatkuvuuteen on olennainen asia niin kriisitilanteissa kuin niihin varautumisessa. Vantaan kaupungin opetus- ja sivistys-, kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palvelut pitävät yllä ja edistävät kuntalaisten henkistä kriisinkestävyyttä.

Nykyajan yhteiskunnan toiminnan ja väestön elinmahdollisuuksien kannalta erilaisten teknisten järjestelmien toimivuus on ratkaisevan tärkeää. Sähkön ja lämmön jakelu, puhtaan veden tarjonta, jätehuolto sekä katujen ja liikennejärjestelmän ylläpito on pyrittävä turvaamaan kaikissa oloissa. Turvalliset, luotettavat ja myös häiriötilanteiden varalta varmistetut tietojärjestelmät ovat keskeinen osa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot turvaavaa infrastruktuuria. Väestön toimintakyvyn kannalta kaikkein tärkeimpiä, kiireellisiä tehtäviä on tietojärjestelmien toimintakyvyn lamaan tuessa varauduttava hoitamaan korvaavilla järjestelyillä.

Valmiutta sotilaallisiin ja ei-sotilaallisiin uhkiin vastaamiseksi kehitetään myös Vantaalla osana kokonaisturvallisuuden toimintamallia viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Maanpuolustustilanteessa puolustusvoimien toiminta Vantaan

alueella voi aiheuttaa merkittäviä rajoituksia ja väestön evakointeihin liittyviä tehtäviä. Valtaosa kaupungin lakisääteisistä tehtävistä säilyy myös aseellisen konfliktin aiheuttamissa poikkeusoloissa.

Vantaalle kansainvälinen ulottuvuus muun muassa maamme suurimman lentokentän myötä on erittäin merkittävä. Kansainvälisen kaupungin turvallisuus- ja häiriötilanneviestinnässä on huomioitava monikanavaisuus ja monikielisyys. Kansainvälisen yhteistyön mahdollistaminen ja osallistuminen kriisien ennaltaehkäisyyn on kiinteä osa yhteiskunnan muiden elintärkeiden toimintojen turvaamista.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (2020) todetaan yhteiskunnan kriisinsietokyvyn merkityksen Suomen turvallisuudelle korostuvan nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Kriisinsietokyvyn vahvistamisessa on keskeistä vahvan kansallisen puolustuskyvyn ja sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen, jota vahvistetaan varautumalla laaja-alaisesti monitahoisiin yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttaviin uhkiin, kuten hybrdivaikuttamisen lisääntymiseen ja monimuotoistumiseen, ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, ihmisen tai luonnon aiheuttamiin katastrofeihin sekä epidemioiden ja pandemioiden seurauksiin. Huoltovarmuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa on tärkeä osa kriisinsietokykyä, ja sitä ylläpidetään ja kehitetään tunnistetut kehitystarpeet huomioiden.

3. VARAUTUMISEN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN PERUSTA

Suomalaisen yhteiskunnan poikkeusoloihin varautumisen perusajatus on, että myös poikkeusoloissa toimitaan mahdollisimman pitkälle normaalia lainsäädäntöä noudattaen, julkisen vallan normaaleilla organisaatioilla ja demokraattisen päätöksenteon periaatteiden mukaisesti. Poikkeusolojen niin edellyttäessä voidaan ylimmän valtionjohdon aloitteesta ottaa käyttöön erityisesti poikkeusolojen varalta säädettyjen lakien sallimia toimivaltuuksia.

3.1. Valmiuslaki

Keskeisin koko julkisen vallan toimintaa poikkeusoloissa ohjaava laki on valmiuslaki (1552/2011). Valmiuslaissa määrätään kunnille varautumisvelvollisuus. Laissa todetaan, että kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmien ja poikkeusoloissa toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Valmiuslaissa määriteltyjen poikkeusolojen vallitessa voidaan asetuksella oikeuttaa valtioneuvosto käyttämään valmiuslain sallimia toimivaltuuksia. Valmiuslakia sovellettaessa valtioneuvosto saa mm. toimivaltuudet toteuttaa erilaisia poikkeusolojen edellyttämiä hyödykkeiden ja palveluiden säännöstelyjä, säännöstellä hintoja ja maksuja, ohjata työvoiman käyttöä, järjestää hallintoa poikkeusolojen edellyttämällä tavalla, ohjata teollisuuden ja maatalouden tuotantoa ja kaupan jakelua tai rajoittaa ihmisten liikkumisvapautta. Valmiuslain perusteella voidaan puolustusvalmiuden tehostamiseksi ottaa käyttöön mm. alueiden, tilojen ja ajoneuvojen luovutusvelvollisuus tai palvelujen suorittamisvelvollisuus puolustusvoimille. Valmiuslaissa määritellään pelastuslain mukaisten väestönsuojelun järjestelyjen toteuttamisen edellytykset ja väestönsuojelussa tarvittavat toimivaltuudet.

3.2. Puolustustilalaki

Valtiollisen itsenäisyyden turvaamiseksi ja oikeusjärjestyksen ylläpitämiseksi voidaan valtakunnan puolustusta tehostaa ja sen turvallisuutta lujittaa saattamalla voimaan puolustustila Suomeen kohdistuvan sodan aikana sekä siihen rinnastettavissa vakavasti yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa sisäisissä, väkivaltaisissa levottomuuksissa, joilla pyritään kumoamaan tai muuttamaan perustuslain mukainen valtiojärjestys.

Puolustustilalakia (1083/1991) sovelletaan vain siinä tapauksessa, että valmiuslaissa säädetyt toimivaltuudet eivät ole riittäviä. Valmiuslakia sovelletaan puolustustilan aikana siltä osin kuin puolustustilalaissa ei ole toisin säädetty. Normaali lainsäädäntö on voimassa ja mm. julkisia palveluita hoidetaan niitä koskevien säädösten mukaisesti turvallisuustilanteen mahdollistavassa laajuudessa myös puolustustilalain ollessa voimassa.

Puolustustilalailla on tarkoitus ensisijaisesti parantaa puolustusvoimien ja muiden valtion viranomaisten toimintamahdollisuuksia. Kunnille puolustustilan voimaantulo merkitsee erityisesti sitä, että sotilasviranomaiset ja muut valtion viranomaiset voivat antaa sotilaallisen uhkan torjumisen edellyttämiä kuntien toimintaa sekä väestöä ja maantieteellistä aluetta koskevia määräyksiä. Kaupungin oman toiminnan johtamisesta myös valmiuslain ja puolustustilalain soveltamisen mahdollistavissa olosuhteissa vastaa kaupunginjohtaja ja toimialojen johto ja turvallisuustilanteen salliessa luottamuselimet kokoontuvat huolehtimaan päätöksentekotehtävistään myös poikkeusoloissa.

3.3. Pelastuslaki

Pelastuslaissa (379/2011) määrätään pelastustoiminnan vastuut ja poikkeusoloissa toteutettavan väestönsuojelun tehtävät, valmiusvaatimukset, organisaatioiden lainsäädännöllinen perusta ja näiden toimintojen suunnittelun ja varautumisen velvoitteet. Pelastuslaissa määritellään, millaisiin rakennuksiin on rakennettava väestönsuojat. Pelastuslain mukaan kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston määräämällä alueella. Vantaa muodostaa yhdessä Keravan, Järvenpään, Tuusulan, Nurmijärven, Hyvinkään, Mäntsälän ja Pornaisten kanssa Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen.

3.4 Muita varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavia lakeja

Lisäksi kaupungin varautumista ohjaa mm. seuraava erityislainsäädäntö:

- valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/ 2011
- laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- laki puolustusvoimista 551/2007
- valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista VNp 857/2013
- terveydensuojelulaki 763/1994
- vesihuoltolaki 119/2001
- sähkömarkkinalaki 588/2013
- tartuntatautilaki 1227/2016

4. TURVALLISUUSTILANTEET

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian tarkoittamia turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, häiriötilanteet ja poikkeusolot.

Poikkeusolot

Poikkeusolot on määritelty valmiuslaissa viisiportaisesti. Kaikkiin valmiuslaissa esitettyihin poikkeusoloihin varautumista voidaan pitää myös valtion ja kuntien viranomaisten velvollisuutena. Valmiuslain määrittelemien poikkeusolojen vallitseminen on lain soveltamisen edellytys. Valtioneuvosto toteaa yhdessä tasavallan presidentin kanssa maassa vallitsevan poikkeusolot, jolloin valtioneuvosto säätää asetuksella poikkeusolojen toimivaltuuksien käyttöönotosta. Asetus hyväksytään tai kumotaan eduskunnassa. Asetus koskee koko maata tai sen osaa ja siinä määritellään, mitkä valmiuslain toimivaltuudet otetaan käyttöön. Asetus voi olla voimassa enintään kuusi kuukautta.

Poikkeusoloissa kaupunginvaltuusto voidaan kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä. Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja edellytetään välitöntä päätöksentekoa, on kaupunginhallituksella oikeus päättää valtuuston päätettäväsi säädetyistä asioista. Tämä koskee myös toimivallan siirtämistä. Nämä päätökset on saatettava mahdollisimman pian valtuuston päätettäväksi.

Kaikissa poikkeusolojen määrittelyihin sisältyvissä tilanteissa viranomaisten toiminta luonnollisesti käynnistetään tarpeen vaatiessa välittömästi, odottamatta sovelletaanko mahdollisesti poikkeusolojen lakeja. Poikkeusoloja ovat valmiuslain mukaan:

1. Aseellinen hyökkäys

Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila

2. Aseellisen hyökkäyksen uhka

Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista.

3. Väestön toimeentulon tai talouselämän perusteiden vaarantuminen

Väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat.

4. Vakava suuronnettomuus

E erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila

5. Vakava tartuntatauti

Vaikutuksiltaan erityisen vakava suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt tartuntatauti.

Häiriötilanteet

Häiriötilanteet ovat normaaliolojen tai poikkeusolojen tilanteita, jotka vaarantavat yhteiskunnan turvallisuutta tai väestön elinmahdollisuuksia. Häiriötilanteen hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa yhteistoimintaa ja viestintää. Normaaliolojen häiriötilanteissa toimitaan pääsääntöisesti viranomaisten normaaleilla valtuuksilla hyödyntäen tarvittaessa poikkeusolojen varalta valmisteltuja järjestelyjä.

Energiahuollon, vesihuollon ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt voivat aiheuttaa suuria vaikeuksia väestön turvallisuudelle ja elämän sujumiselle. Vakavat häiriötilanteet edellyttävät kaupungilta nopeaa reagointia ja erityistoimia asukkaiden turvallisuuden varmistamisessa. Häiriötilanteille on ominaista, että ne aiheuttavat laajaa julkisuutta, jonka vuoksi kaupungin on ylläpidettävä myös viestinnällistä valmiutta. Huonosti hoidetut häiriötilanteet vahingoittavat organisaation mainetta, mutta hyvin hoidettuina ne voivat jopa vahvistaa sitä.

5. VANTAAN KAUPUNGIN OMINAISPIIRTEET JA MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Pääkaupunkiseutu on Suomen väestön, talouden, hallinnon ja poliittisen vallankäytön pääkeskus. Suomen kansantuotteesta lähes kolmannes syntyy pääkaupunkiseudulla. Vantaa on osa Suomen pääkeskusta, joka on valtakunnan toimintakyvyn kannalta äärimmäisen tärkeä kaikissa yhteiskunnan elintärkeissä toiminnoissa. Vantaa on väestöltään Suomen neljänneksi suurin kaupunki, jossa puhutaan yli 120 eri kieltä. Vantaalla on myös huomattava määrä teollisuutta ja muita huoltovarmuuskriittisiä laitoksia.

Asukkaiden työssäkäynnin ja palveluiden käytön edellytys on Vantaalla liikennejärjestelmän toimivuus. Liikennejärjestelmän toimintakykyyn liittyvät ongelmat häiritsevät nopeasti kaupungin asukkaiden elämän sujumista ja liikennejärjestelmään kohdistuvat onnettomuudet ovat merkittävän suuronnettomuusuhka kaupungin alueella. Helsinki-Vantaan lentoasema vastaa pääosasta Suomen kansainvälisiä lentoyhteyksiä ja maailmalla ilmenevät ongelmat ja mahdolliset suomalaisiin kohdistuvat uhkat heijastuvat välittömästi lentoaseman välityksellä Vantaalle.

Suurimmat uhkat suuronnettomuuksista vakaviin poikkeusoloihin Vantaalla ovat:

- Suuri lento-, tieliikenne- tai junaonnettomuus
- Tuhoisa tulipalo kauppakeskuksissa tai suurissa hoitolaitoksissa
- Vantaanjoen ja Keravanjoen tulvat, tuhoiset myrskyt
- Vaarallisten aineiden päästöt ja kemialliset ympäristötuhot
- Vakava säteilylaskeuma

- Tartuntataudit
- Laajamittainen maahantulo
- Tietojärjestelmien, energihuollon ja vesihuollon vakavat häiriöt
- Tuhoisa terroriteko tai -tekojen sarja, suuren uhrimäärän väkivaltarikokset
- Sotilaalliset uhkat

6. VANTAAN VARAUTUMINEN JA VALTION VIRANOMAISET

Vantaan kuuluu valtion aluehallinnossa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ympäristökeskuksen ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueisiin. Keski- ja Itä-Uudenmaan Keravalla toimiva hätäkeskus vastaanottaa hätäilmoitukset Vantaalta ja lähettää ilmoituksen edellyttämän avun paikalle. Valtioneuvoston päätöksellä on muodostettu kahdeksan kunnan Keski-Uudenmaan pelastusalue, jonka pelastustehtäviä hoitaa kuntien yhteinen Vantaan kaupungin organisaation osana toimiva pelastuslaitos. Pelastuslaitoksen reservinä sekä erityistehtävissä Vantaan alueella toimii 13 sopimuspalokuntaa, jotka ylläpitävät hälytys-, huolto- ja nuoriso-osastojen toimintaa.

Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys on sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä valtakunnallinen toimija psykososiaalisen tuen palvelujen osalta. Yksikkö on ympärivuorokautisessa suuronnettomuusvalmiudessa ja vastaa erityistilanteissa psykososiaalisen tuen järjestämisestä.

Itä-Uudenmaan poliisilaitos vastaa poliisitoiminnasta Vantaalla. Kaupungilla on poliisin kanssa laajaa yhteistyötä sisäistä turvallisuutta vahvistavassa paikallisessa turvallisuusyhteistyössä ja erilaisissa poikkeusolojen yhteistyöjärjestelyissä. Vantaalla sijaitsee myös keskusrikospoliisin päätoimipiste sekä rikostekninen laboratorio.

Helsingin rajatarkastusosasto vastaa matkustajaliikenteen rajaturvallisuustehtävistä Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Helsingin rajatarkastusosasto toimii lentoasemalla myös EU:n määrittelemänä kansainvälisenä yhteyspisteenä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten ulkomaalaisasioita koskevissa asioissa.

Puolustusvoimien organisaatiojaon mukaan Vantaa kuuluu Kaartin jääkäriyrykmentin toiminta-alueeseen. Joukko-osaston sekä siihen kuuluvan Uudenmaan aluetoimiston kanssa valmistellaan ja sovitaan yhteisiä poikkeusoloihin varautumisen ja poikkeusolojen toimintojen järjestelyjä. Yhteistyötä tehdään mm. asevelvollisuusasioissa ja maanpuolustushenkeä ylläpitävissä toiminnoissa.

Kaupungin toimialat ja kaupunkikonsernin yksiköt huolehtivat kriittisten työntekijöidensä varaamisesta kaupungin käyttöön poikkeusoloissa tekemällä varaushakemukset Uudenmaan aluetoimistolle vähintään kolmen vuoden välein. Henkilövaratut asevelvolliset jäävät liikekannallepanon aikana varaavan organisaation käyttöön.

7. KAUPUNGIN JOHTAMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO HÄIRIÖTILANTEISSA JA POIKKEUSOLOISSA

Kaupungin päätöksenteosta vastaavat normaalioloissa ja poikkeusoloissa kuntalain ja hallintosäännön valtuuksien mukaisesti kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, lautakunnat ja johtokunnat. Päätöksenteon valtuuksia voidaan turvallisuustilanteen edellyttäessä ja erityisesti valmiuslain valtuuksia käyttöönotettaessa delegoida normaaliolojen käytäntöä laajemmin virkamiesjohdolle. Kaupunkitason varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin vastaavat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 2 luvun 6 §:n 5 momentin mukaan häiriötilanteiden aikana ja poikkeusoloissa kaupunginjohtaja voi käyttää normaaliolojen hallintosäännön määrittelemästä toimivallasta poiketen päätösvaltaa peruspalvelujen turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi, milloin asia koskee toimenpiteiden yhteensovittamista eri toimialueiden välillä, taloudellisten resurssien tai henkilöstöresurssien suuntaamista, tiedottamista tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä. Erytistoimivallan käyttöön ottamisesta päättää kaupunginhallitus tai kiireellisessä tapauksessa kaupunginjohtaja. Erytistoimivallan käyttämisen lakkaamisesta päättää kaupunginhallitus.

Tilanteen niin edellyttäessä kaupunginjohtaja voi asettaa erillisen häiriötilannejohtoryhmän, johon voidaan määrätä osallistumaan kaupungin johtoryhmän jäsenten lisäksi tarvittavia asiantuntijoita. Johtoryhmän kokoukseen voidaan tarvittaessa kutsua myös valtion viranomaisten, seurakunnan, elinkeinoelämän ja järjestöjen edustajia. Vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa johtamisen tueksi ja tilannekuvan ylläpitämiseksi voidaan kaupungille perustaa erillinen johtokeskus. Kaupungin sisäisiä henkilöstösiirtoja varten voidaan myös perustaa erillinen resurssikeskus.

Häiriötilanteiden aikainen toiminta perustuu henkilöstön ammattitaitoon sekä siihen, että käytettävissä on riittävästi henkilöstöä. Laajat häiriötilanteet saattavat edellyttää normaalista poikkeavia työaika- ja varallaolojärjestelyjä. Henkilöstövoimavarojen käytön suunnittelun lähtökohtana on se, että häiriötilanteiden hallinnan kannalta kriittinen henkilöstö on tunnistettu ja varattu.

Tilanteen edellyttäessä väestönsuojelutoiminnan käynnistämistä muodostetaan kaupungin alueelle kolme väestönsuojelualuetta alajohtokeskuksineen johtamaan väestönsuojelumuodostelmien perustamista ja tukemaan kaupungin johtokeskusta vakavia uhkia sisältävissä turvallisuustilanteissa.

8. PERUSVALMIUS, TEHOSTETTU VALMIUS JA TÄYSVALMIUS

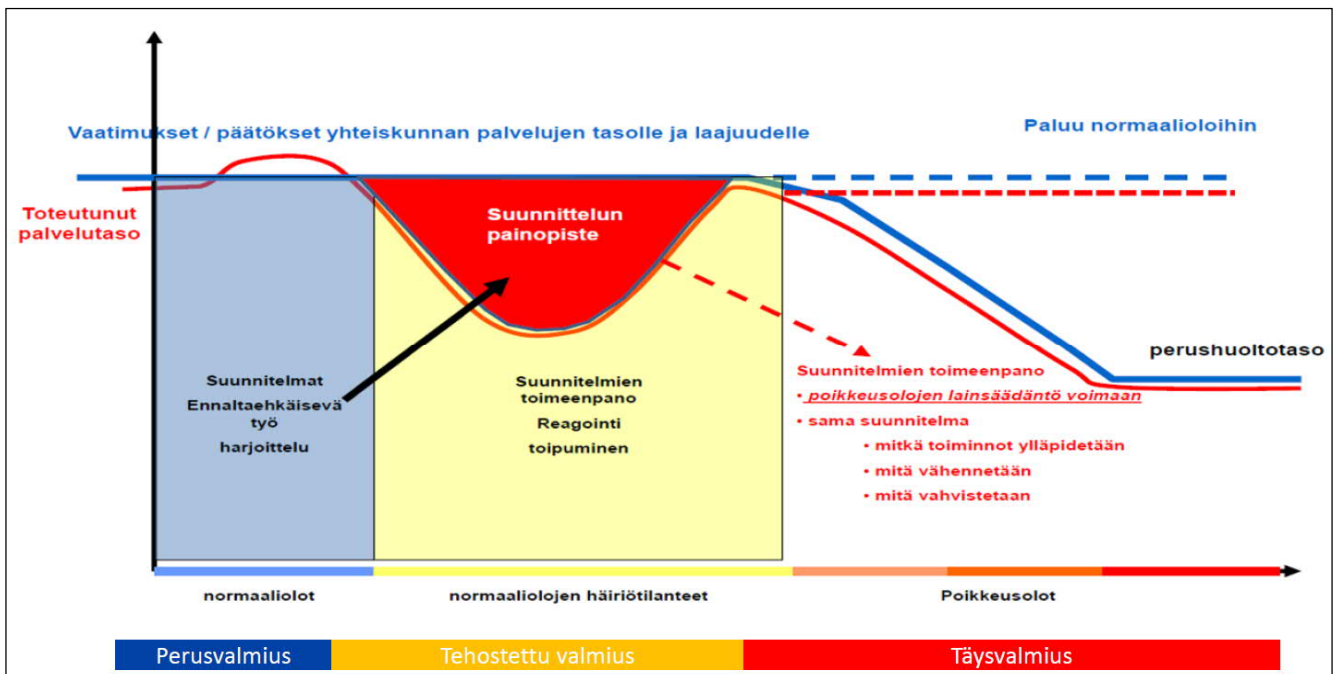
Valmiustiloja ovat perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius (kuva 1). Mikäli häiriötilanne edellyttää tehostettua johtamista sekä tilannetietoisuuden ylläpitämistä, eikä sen hoitaminen ole mahdollista normaalien johtamis- ja päätöksentekomenettelyjen avulla, voi kaupunginjohtaja päättää valmiuden korottamisesta tehostettuun valmiuteen ja edelleen täysvalmiuteen.

Perusvalmius on valmiustila, jota ylläpidetään normaalioloissa. Se edellyttää määräysten mukaista suunnitelmavalmiutta, toiminnallisia valmiuksia sekä ennakkojärjestelyjä häiriötilanteita ja

poikkeusoloja varten. Vähimmäisvaatimuksena on, että kriittiset tehtävät on tunnistettu ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat resurssit on varattu etukäteen.

Tehostetussa valmiudessa ylläpidetään tilannekuvaa ja jatkuvaa johtamis- ja häiriötilanneviestintävalmiutta. Tilanteen kannalta keskeisten tehtävien priorisointi korostuu. Toimintaa tehostetaan erilaisin resurssivarauksin ja -siirroin tarkoituksena hallita uhkaava tai syntyvä tilanne.

Täysvalmius on valmiustila, jossa kaikki kaupunkikonsernin voimavarat on otettu käyttöön häiriötilanteen tai poikkeusolojen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi. Poikkeusolojen aikana valmiuslaki mahdollistaa yhteiskunnan yleisten ja yksityisten voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisimmilla tavoilla vähintään perushuoltotason turvaamiseksi.

Kuva 1. Valmiussuunnittelun yhteys turvallisuustilanteisiin ja valmiustiloihin.

9. KAUPUNGIN TOIMIALOJEN AVAINTEHTÄVÄT HÄIRIÖTILANTEISSA JA POIKKEUSOLOISSA

9.1. Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala huolehtii kaupungin johtamisjärjestelmän toimivuudesta kaikissa oloissa. Toimiala huolehtii kaupungin johtamisen edellyttämistä yhteyksistä valtiojohtoon, eri valtion viranomaisiin ja naapurikaupunkien johtoon. Kaupungin päätöksentekoaikavälillä mahdollistetaan fyysinen tai sähköinen kokoontuminen turvallisuustilanteen salliessa käyttämään niille kuuluvaa säädösten ja hallintosäännön mukaista päätösvaltaa. Kaupunginjohtaja vastaa kaupungin yleisjohtamisesta ja voimavarojen osoittamisesta toimialoille häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa asukkaille elintärkeiden tehtävien hoitoon. Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

vastaa kaupungin turvallisuustilannekuvan ylläpitämisestä, johtokeskuksen toimintavalmiudesta sekä johtaa kaupunkitason kriisiviestintää.

Toimiala huolehtii kaupungin rahoituksen järjestämisestä, talous- ja palkkahallinnon toimivuudesta, konserni- ja omistajaohjauksen toteutumisesta kaikissa oloissa. Toimiala varmistaa hankinnoissa materiaalien ja palvelujen saatavuuden toimittajilta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, niiltä osin, kun kilpailuttamisvastuu on keskitetty. Toimiala huolehtii tietojärjestelmien, tietoliikenteen ja telepalvelujen varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Toimiala huolehtii myös kaupungin asiakirjahallinnon ja arkistoinnin turvallisesta hoidosta kaikissa oloissa.

9.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala tukee Vantaan asukkaiden hyvinvointia, edistää omatoimisuutta ja yhteisvastuullisuutta sekä vähentää sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia ja niiden haittavaikutuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitteena on turvata asukkaille kaikissa oloissa terveyden ja toimintakyvyn kannalta välttämättömät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja toimeentulo. Palvelujen ja toimeentulon taso ja palvelujen tärkeysjärjestys sopeutetaan vallitsevaan turvallisuustilanteeseen ja käytettävissä oleviin voimavaroihin.

Toimialan suunnittelukokonaisuuteen kuuluu toimialan valmiussuunnitelman lisäksi pandemiasuunnitelman, laajamittaisen maahantulon hallintasuunnitelman ja evakuointikeskuksen perustamisohjeen laatiminen. Toimiala vastaa myös palvelutuotannossaan tarvittavien kriittisten varusteiden varmuusvarastoinnin riittävydestä.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisessä korostuu pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyö ja toimiva työnjako ja vuorovaikutus Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa Suun terveydenhuollon liikelaitos noudattaa toimialan valmiussuunnitelmaa. Vantaan kaupungin tartuntataudeista vastaava lääkäri vastaa tartuntatautien torjuntatyöstä Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

Toimialan väestönsuojelutehtävänä on ensiapumuodostelmien ja huoltomuodostelmien perustaminen ja ylläpito toimintakykyisinä.

9.3. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kasvatuksen ja opetuksen toimiala huolehtii opetuksen, koulutuksen sekä varhaiskasvatuksen tehtävistä. Tehtävien hoidolla sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtimisella mahdollistetaan kriittisissä tehtävissä työskentelevien asukkaiden työssäkäyntimahdollisuus kaikissa turvallisuustilanteissa. Toimialan tehtävänä on varautua erityisesti oppilaitokseen kohdistuvan fyysisen uhkatilanteen mahdollisuuteen.

Väestönsuojelumuodostelmia perustettaessa yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan kanssa merkittävä osa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä sijoitetaan huoltomuodostelmiin. Väestönsuojeluorganisaation toimiessa täydessä laajuudessaan nimetään vss-lohkoina toimiviin kaupunginosien johtopaikkoihin toimialan henkilöstöä.

9.3. Kaupunkikulttuurin toimiala

Kaupunkikulttuurin toimiala vastaa nuoriso-, liikunta-, kulttuuri-, kirjasto- ja puhelinpalveluiden järjestämisestä turvallisuustilanteen mahdollistavassa laajuudessa. Nuorisotoimintaa pyritään jatkamaan jopa tehostetusti. Toimiala varautuu laajentamaan kaupungin info- ja puhelinpalveluja tilanteen edellyttämällä tavalla. Toimialan palveluilla on erittäin suuri merkitys asukkaiden henkisen kriisinkestävyden ylläpitämisessä.

Toimialan hallinnoimiin sisäliikuntatiloihin suunnitellaan mm. evakuointitilanteen edellyttämät evakuointikeskusjärjestelyt yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Toimialan vastuulle kuuluu myös järjestöyhteistyön organisointi ja kolmannen sektorin yhteistoiminnan suunnittelu eri turvallisuustilanteisiin.

9.5. Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii teiden ja katujen liikennöintikunnosta kaikissa oloissa. Toimiala huolehtii kaupungin palvelutuotannon jatkuvuudelle välttämättömien kiinteistöjen ylläpidosta ja varavoimajärjestelyistä sekä poikkeusoloissa välttämättömän korjaustoiminnan ja rakentamisen järjestämisestä. Toimiala huolehtii kaupungin tarvitseman kone- ja kuljetuskaluston hallinnasta, paikkatietopalvelusta ja liikennesuunnittelusta kaikissa oloissa. Toimialan vastuulla on ympäristöterveydenhuollon ja ympäristövalvonnan tehtävien hoito kaikissa oloissa. Toimiala vastaa kaupungin organisaatiossa asuntoasioista ja huolehtii valmiuslain mahdollistamien rakentamisen, rakennustarvikkeiden ja päivittäistavaroiden säännöstelyn kuntatason toteutuksesta.

Toimialan väestönsuojelutehtävä on raivausjoukkueiden perustaminen ja ylläpito toimintakykyisenä. Toimiala huolehtii myös hallinnassaan olevien väestönsuojien ylläpidosta. Poikkeusolojen uhatessa toimiala huolehtii tilapäisten väestönsuojien rakentamisen järjestämisestä pelastuslaitoksen osoittamien tarpeiden mukaisesti.

9.6. Poikkeusolojen erityistehtäviä

Pitkäkestoisissa valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa kaupunki voi joutua osallistumaan huoltovarmuuden kannalta tärkeiden tuotteiden tai toimintojen säännöstelyiden toteutukseen. Kunnat toimivat paikallistason säännöstelyviranomaisina valtioneuvoston päättäessä rakentamisen, rakennustarvikkeiden ja päivittäistavaroiden säännöstelyistä.

10. KAUPUNKIKONSERNIN YKSIKÖT

10.1. Yleisperiaatteet

Vantaan kaupunki on jäsenenä useissa kuntayhtymissä, jotka huolehtivat palveluiden järjestämisestä asukkaille. Kaupunki omistaa kokonaan tai on osakkaana lukuisissa osakeyhtiöissä. Kaupungin valmiusohjeessa avaintehtävät määritellään niille kaupunkikonsernin yksiköille, joiden vastuulla olevien palvelujen tarjonnan jatkuvuus on asukkaille elintärkeää. Kaikkien kaupungin omistamien yhtiöiden henkilöstö, toimitilat ja välineistö ovat käytettävissä kaupungin tai valtion viranomaisten poikkeusolojen tarpeisiin. Kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen konsernijaosto antavat tilanteen edellyttäessä yhtiöille ohjeita varautumisesta poikkeusolojen edellyttämiin erityisjärjestelyihin.

10.2. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on Vantaan kaupungin liikelaitos, joka varautuu hoitamaan kahdeksan kuntaa käsittävän pelastustoimen alueen pelastuslain mukaiset tehtävät kaikissa oloissa. Pelastuslaitoksen tilannekeskus huolehtii tilannetietojen kokoamisesta onnettomuustilanteissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kaupungin johdon, viestinnän ja toimialojen tarpeiden mukaisesti.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tukee kaupungin valmiussuunnittelua ja osallistuu kaupungin väestönsuojelujärjestelmän suunnitteluun yhteistyössä kaupunkiturvallisuuden yksikön kanssa. Pelastuslaitos huolehtii evakuointisuunnitelman laadinnasta ja ylläpidosta yhteistyössä alueen kuntien kanssa.

Pelastuslaitoksen toiminta jatkuu ja osin laajenee huomattavasti häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Esimerkiksi turvallisuusviestintää järjestetään entistä enemmän, jotta ihmiset osaavat toimia oikein erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa. Valvontatyössä ja palotarkastuksilla keskitytään suurempiin riskikohteisiin sekä väestönsuojien ja evakuoitavien ihmisten sijoituspaikkojen tarkastuksiin. Henkilöstöresursseja ja pelastusmuodostelmia lisätään varallaolo- ja päivystysjärjestelyillä tehostetussa valmiudessa ja vielä enemmän täysvalmiuteen siirryttäessä.

Pelastuslaitos huolehtii kaupungin ja pelastuslaitoksen yhteisen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtokeskuksen ylläpidosta toimintakykyisenä yhdessä Vantaan kaupungin tilakeskuksen kanssa. Erityisesti johtokeskuksen viestiyhteyksien toimivuuden varmistaminen on pelastuslaitoksen tehtävä. Pelastuslaitos on kaupungin asiantuntija viranomaisverkko Virven käytössä ja käyttäjien neuvonnassa.

Väestönsuojelun tehtäviin varatun johto- ja erityishenkilöstön peruskoulutus järjestetään Pelastusopiston ja aluehallintoviraston järjestämällä kursseilla. Pelastuslaitos huolehtii kaupungin raivaamismuodostelmien koulutuksesta yhteistoiminnassa kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Kaupungin asukkaiden omatoimisen suojelun koulutus järjestetään yhteistyössä Suomen pelastusalan keskusjärjestön (SPEK) ja Uudenmaan pelastusliiton kanssa. Pelastuslaitos osallistuu valtion viranomaisten ja kaupunkien järjestämien valmiusharjoitusten suunnitteluun ja toteutukseen.

10.3. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS huolehtii sairastuneiden ja loukkaantuneiden tarvitsemista erikoissairaanhoidon palvelujen tarjonnasta kaikissa oloissa. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on velvollinen laatimaan yhteistyössä alueensa kuntien kanssa terveydenhuollon alueellisen valmiussuunnitelman. Poikkeusoloissa HUS ja kaupungin vastuulla oleva perusterveydenhuolto huolehtivat tiiviissä vuorovaikutuksessa kaikkien seudun terveydenhuollon voimavarojen keskittämisestä tilanteen edellyttämiin asukkaiden terveyden kannalta keskeisiin tehtäviin.

10.4. Helsingin seudun ympäristöpalvelut

Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) huolehtii puhtaan veden saatavuuden turvaamisesta toimialueensa asukkaille, hoitolaitoksille ja huoltovarmuuden kannalta tärkeille yrityksille kaikissa oloissa. Jäteveden käsittelyn järjestelyjen ja kiinteiden jätteiden jätehuollon toimivuus varmistetaan kaikissa oloissa. HSY ylläpitää pääkaupunkiseudun varautumissuunnitelmaa ilmanlaadun äkillisen heikkenemisen varalle.

10.5. Helsingin seudun liikenne

Helsingin seudun liikenteen (HSL) vastuulla on seudullisen ja Vantaan sisäisen joukkoliikennejärjestelmän toimivuuden turvaaminen kaikissa oloissa. HSL varautuu osallistumaan pelastusviranomaisten tai poliisin johtamiin onnettomuuksien, häiriötilanteiden tai poikkeusolojen edellyttämien evakointien ja väestösiirtojen toteutukseen ohjaamalla tarvittavien ajoneuvojen saatavuutta.

10.6. Metropolilab Oy

Metropolilab Oy on Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan omistama ympäristölaboratorion tehtäviä hoitava osakeyhtiö. Metropolilab hoitaa Vantaan tarvitsemat häiriötilanteiden ja poikkeusolojen mm. elintarvikevalvonnan ja veden laadun valvonnan ja poikkeusolojen alueellisen CBRN-laboratorion tehtävät.

10.7. Vantaan Energia

Vantaan alueella sähkön ja kaukolämmön jakelusta vastaa Vantaan ja Helsingin kaupunkien omistama Vantaan Energia konserni. Vantaan Energia tuottaa omissa voimalaitoksissaan sähköä ja kaukolämpöä sekä huolehtii sähkön ja kaukolämmön saatavuudesta Vantaalla. Huoltovarmuuskeskuksen alainen Voimatalouspooli johtaa energian tuotannon, siirron ja jakelun yrityskohtaista varautumista ja valmiussuunnittelua.

10.8. Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy

Vantti Oy huolehtii kaikissa oloissa vartiointi-, puhtaus- ja ateriapalvelujen hoidosta kaupungin toimialoille. Kaupunkiympäristön toimialan tilaamat kiinteistöjen huoltopalvelut Vantti Oy hoitaa kaikissa oloissa. Kaupunkiympäristön toimialan poikkeusoloissa perustamiin raivausmuodostelmiin nimetään myös Vantti Oy:n henkilöstöä.

10.9. VTK Kiinteistöt Oy

VTK Kiinteistöt Oy vuokraa kaupungille ja muille Vantaalla toimiville toimijoille kiinteistöjä, rakennuksia ja huoneistoja sekä toimii rakennuttajana ja kiinteistökehittäjänä vantaalaisissa kohteissa. VTK huolehtii hallinnoimiensa Vantaan kaupungin käytössä olevien kiinteistöjen väestönsuojien ylläpidosta sekä kriittisten rakennusten varavoimajärjestelyistä.

10.10. VAV Yhtymä Oy

VAV on Vantaan kaupungin omistama yhtiö, joka rakennuttaa, omistaa ja hallinnoi vuokra-asuntoja Vantaalla. VAV huolehtii hallinnoimiensa kiinteistöjen väestönsuojien ylläpidosta ja varautuu tekemään yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan kanssa valmiuslain mukaisessa asuntokannan käytön säännöstelyssä.

11. OSTOPALVELUIDEN SAATAVUUDEN VARMISTAMINEN HÄIRIÖTILANTEISSA JA POIKKEUSOLOISSA

Kaupunginhallituksen hyväksymässä kaupungin hankintaohjeessa on huomioitu kriittisten ostopalvelujen saatavuuden varmistaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

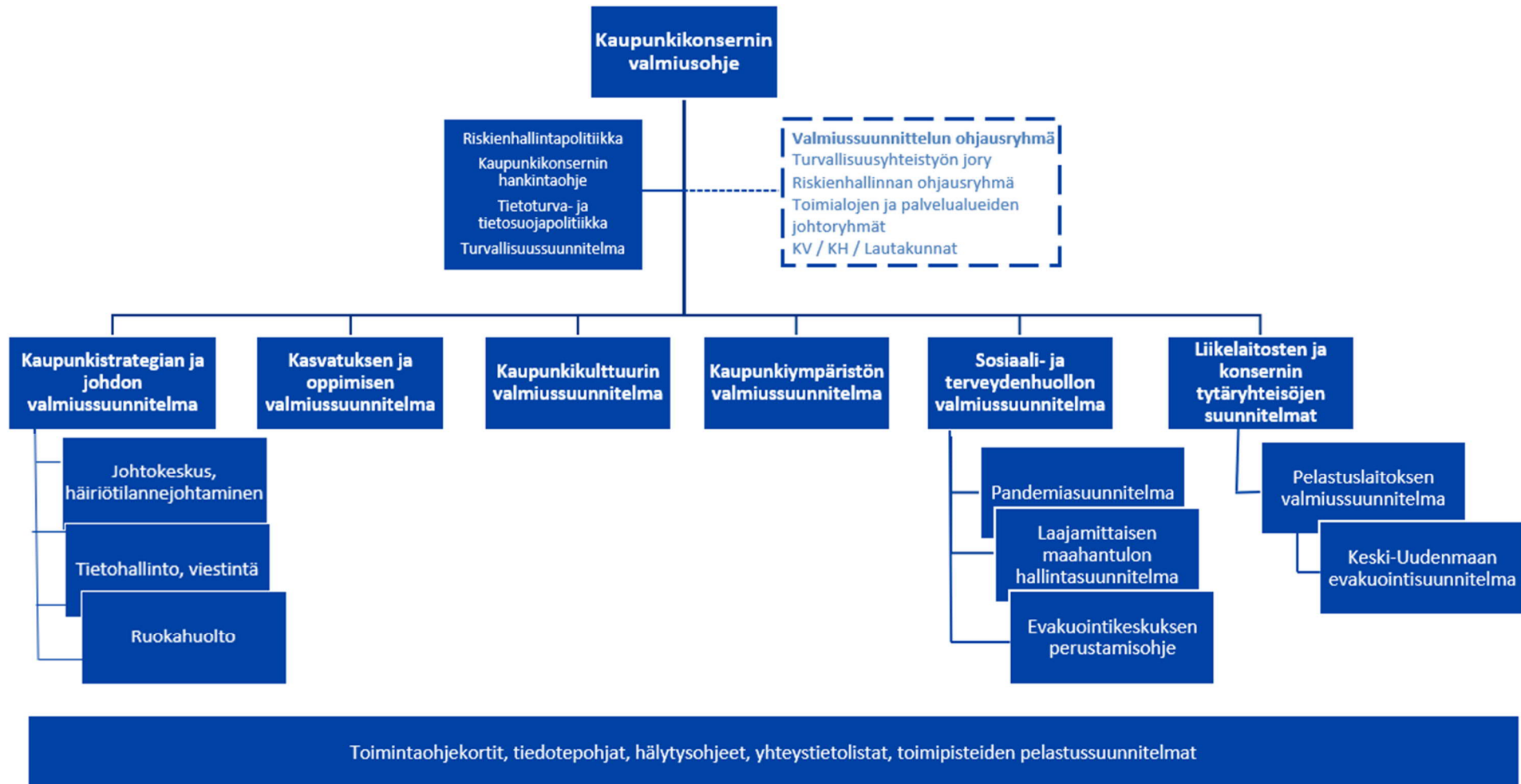
Hankittaessa kaupungin vastuulla olevia elintärkeitä palveluja tai niiden järjestämiselle välttämättömiä tavaroita on hankintasopimuksia tehtäessä varmistettava, että toimittaja sitoutuu ja pystyy toimittamaan palveluita ja tavaroita myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Palveluja hankkivien toimialojen on tarjouspyyntövaiheessa arvioitava palvelujen elintärkeys ja millaisia näkökohtia palvelujen saatavuuden varmistamiseksi on tarpeen korostaa tehtävissä sopimuksissa. Elintärkeitä palveluja kaupungille toimittavan yrityksen kanssa on oltava tiivis ja luottamuksellinen vuorovaikutus, jolla varmistetaan yrityksessä tehtävän häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen olevan asianmukaisesti hoidettu.

12. VARAUTUMISJÄRJESTELYT TEHTÄVÄ TÄTÄ VALMIUSOHJETTA NOUDATTAEN

Kaupungin toimialojen ja kaupunkikonserniin kuuluvien organisaatioiden on laadittava ja päivitettävä valmiussuunnitelmansa kolmen vuoden välein ja tehtävä muut häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen edellyttämät toimenpiteet kaupunkikonsernin valmiusohjetta noudattaen.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia Kansallinen ja alueellinen riskiarvio Kaupungin strategia

LIITE 2 VALMIUSLAIN VELVOITTEET KUNNAN TOIMINTAAN

Valmiuslain (1552/2011) mukaiset velvoitteet kunnan toimintaan lainkohdittain

3 luku

Varautuminen

12 §

Varautumisvelvollisuus

Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

5 luku

Hyödyketuotannon ja -jakelun sekä energiahuollon varmistaminen

31 §

Maatilatalouden alkutuotannon ohjaaminen ja säännöstely

1 mom.

Maatilatalouden toimintaedellytysten ja elintarvikehuollon turvaamiseksi poikkeusoloissa elinkeinonharjoittaja saa maatilatalouden alkutuotantoa varten myydä tai muutoin luovuttaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä lannoitteita, rehuja, torjunta-aineita ja eläinten lääkitsemiseen tarkoitettuja lääkkeitä vain sellaiselle maatilatalouden alkutuotannon harjoittajalle, jolla on tämän lain mukainen ostolupa. Maatilatalouden alkutuotannossa käytettävää polttoöljyä saa 3 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa myydä tai muutoin luovuttaa vain ostolupaa vastaan.

3 mom.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen myöntää ostoluvan. Sitä myönnettäessä otetaan erityisesti huomioon maatilatalouden alkutuotannon harjoittajan aikaisemman tuotannon määrä.

32 §

Vähittäiskaupan säännöstely

Väestön toimeentulon turvaamiseksi 3 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa elinkeinonharjoittaja saa luovuttaa väestön toimeentulolle välttämättömiä kulutushyödykkeitä kuluttajalle vain ostolupaa vastaan. Säännöstelyn alaisista kulutushyödykkeistä ja säännöstelyssä noudatettavasta menettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Säännöstelyn ohjaus ja

toimeenpano kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle, aluehallintovirastolle ja kunnille. Kunnat myöntävät ostoluvat, vastaavat alueellaan ostolupahallinnosta ja tiedottavat ostolupamenettelystä.

40 §

Kaukolämmön käytön rajoittaminen

Maan talouselämän, väestön toimeentulon tai puolustusvalmiuden turvaamiseksi kaukolämpöä saa 3 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ottaa jakeluverkosta kiinteistöjen lämmitystä varten vain valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävän määrän. Julkisten tilojen sisälämpötilaa ei saa lämmittämällä nostaa yli valtioneuvoston asetuksella säädettävän lämpötilan. Kaukolämmön myyjä tai muu toimittaja on velvollinen toteuttamaan säännöstelytoimenpiteiden vaatimat tarpeelliset säädöt sekä sinetöimään säätölaitteet muissa kuin kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Kaukolämmön jakeluverkosta ottamisen rajoitukset eivät koske huoltovarmuuden kannalta välttämätöntä lämmön käyttöä.

Energiamarkkinavirasto ja kunnat valvovat rajoitusten noudattamista.

6 luku

Rakentamisen ja rakennustuotteiden säännöstely

47 §

Rakentamisen aloitus- ja jatkamislupa

Edellä 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa rakentamista ei saa aloittaa tai jatkaa, ellei rakennushankkeelle ole muiden tarvittavien lupien tai päätösten lisäksi myönnetty aloitus- tai jatkamislupaa. Aloitus- tai jatkamislupa on myönnettävä, jollei työvoiman, koneiden ja rakennustuotteiden saannin varmistaminen 46 §:ssä tarkoitettuun välttämättömään rakentamiseen toisin vaadi.

Puolustusvoimat ei tarvitse aloitus- tai jatkamislupaa rakennushankkeidensa toteuttamiseen. Aloitus- tai jatkamislupaa ei tarvita myöskään 119 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tilapäisen väestönsuojan rakentamiseen.

48 §

Rakennustuotteiden ostolupa

Rakennustuotteiden saannin varmistamiseksi välttämättömään rakentamiseen 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa rakennustuotteita myyvä elinkeinonharjoittaja saa myydä tai muutoin luovuttaa rakennustuotteita vain ostolupaa vastaan. Ostolupaa ei kuitenkaan tarvita myytessä tai muutoin luovutettaessa tuotteita tukku- tai vähittäiskaupalle taikka puolustusvoimien rakennushankkeiden toteuttamiseen. Valtioneuvoston asetuksella määritellään ne rakennustuotteet, joita voidaan luovuttaa vain ostolupaa vastaan.

49 §

Aloitus- ja jatkamisluvan sekä ostoluvan myöntäminen

Kunnan rakennustarkastaja myöntää rakennushankkeen aloitus- ja jatkamisluvan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää kuitenkin aloitus- ja jatkamisluvan alueellisesti merkittävälle hankkeille ja ympäristöministeriö valtakunnallisesti merkittävälle hankkeille. Alueellisesti merkittävät ja valtakunnallisesti merkittävät hankkeet määritellään valtioneuvoston asetuksella.

Kunnan rakennustarkastaja myöntää rakennustuotteiden ostoluvan.

Tarkempia säännöksiä lupamenettelystä voidaan antaa ympäristöministeriön asetuksella.

50 §

Elinkeinoharjoittajan ilmoittamisvelvollisuus

Elinkeinoharjoittaja, joka pitää kaupan rakennustuotteita, joita voidaan luovuttaa vain ostolupaa vastaan, on velvollinen pyynnöstä ilmoittamaan hallussaan olevien ja luovuttamiensa tuotteiden määrän kunnan rakennustarkastajalle.

7 luku

Asuntokannan käytön säännöstely

51 §

Asuntokannan säännöstelyviranomaisen

Kunta, jonka alueella asuntokannan käyttöä säännöstellään 52 tai 53 §:n mukaisesti, antaa mainitut toimenpiteet jonkin toimielimensä tehtäväksi tai asettaa erityisen toimielimen huolehtimaan niistä (asuntokannan säännöstelyviranomaisen).

52 §

Asunnon ilmoittaminen vuokrattavaksi

Asuntotilanteen helpottamiseksi 3 §:n 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa asunnon omistaja on velvollinen ilmoittamaan vuokrattavaksi tarjoamansa asunnon asuntokannan säännöstelyviranomaiselle vuokralaisen osoittamista varten (asunnonomistajan ilmoitusvelvollisuus). Jos asuntokannan säännöstelyviranomaisen arvioi, ettei asunnonomistajan ilmoitusvelvollisuus ole riittävä toimenpide asuntojen käyttöön saamiseksi, asunnon omistaja on velvollinen ilmoittamaan vapaana olevat ja vapautuvat asuinhuoneistonsa sekä omistamansa muut asunnoksi sopivat tilat asuntokannan säännöstelyviranomaiselle vuokralaisen osoittamista varten (asunnonomistajan laajennettu ilmoitusvelvollisuus).

53 §

Asumaan sijoittaminen

Jos asuntokannan säännöstelyviranomaisen arvioi, ettei asunnonomistajan laajennettu ilmoitusvelvollisuus ole riittävä toimenpide asuntojen käyttöön saamiseksi, on sellainen asunnon haltija, jolla on hallussaan useampia huoneita kuin yksi huone ruokakunnan kutakin jäsentä kohden

keittiötä mukaan lukematta, velvollinen ilmoittamaan ylimääräiset huoneet asuntokannan säännöstelyviranomaiselle vuokralaisen osoittamista varten (asumaan sijoittaminen).

54 §

Menettely asuntoa vuokrattaessa ja asumaan sijoitettaessa

Jos asuntokannan säännöstelyviranomainen ei ole 14 päivän kuluessa 52 §:ssä tarkoitetusta ilmoituksesta osoittanut asuntoon vuokralaista, asunnonomistaja voi vuokrata sen sopivaksi katsomalleen henkilölle.

Asuntokannan säännöstelyviranomaisen on ensisijaisesti osoitettava vuokrattavat tilat sellaiselle asunnontarvitsijalle, jonka asunnontarve on suurin. Asunnonhaltijan ehdotus on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon.

Kun asuntokannan säännöstelyviranomainen osoittaa asuntoon asukkaan 53 §:n mukaisesti, se laatii osapuolten välisen vuokrasopimuksen. Jolleivät osapuolet pääse sopimukseen vuokrasuhteen ehdoista, asuntokannan säännöstelyviranomainen määrää niistä. Vuokra on määrättävä alueella vallitsevan kohtuullisen käyvän vuokran mukaiseksi.

8 luku

Sosiaaliturvaan liittyvät muutokset

57 §

Sosiaaliavustusten muutokset

Väestön toimeentulon ja valtion maksuvalmiuden turvaamiseksi 3 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa voidaan äitiysavustuksen, tuen kansainvälisen lapseksiottamisen kustannuksiin, elatustuen, lapsilisän, lasten kotihoidon tuen, lasten yksityisen hoidon tuen, asumistuen, työmarkkinatuen, opintorahan, asumislisän, sotilasavustuksen, sotilasvammakorvauksen, kuntoutusetuuden, maahanmuuttajien erityistuen taikka vastaavan muun etuuden sekä toimeentulotuen maksaminen keskeyttää enintään kolmeksi kuukaudeksi tai sitä voidaan lykätä enintään kolmen kuukauden ajan.

Edellä 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa voidaan 3 §:n 1—3 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa äitiysavustus, tuki kansainvälisen lapseksiottamisen kustannuksiin, elatustuki, lapsilisä, lasten kotihoidon tuki, lasten yksityisen hoidon tuki, asumistuki, työmarkkinatuki, opintoraha, asumislisä, sotilasavustus, sotilasvammakorvaus, kuntoutusetuus, maahanmuuttajien erityistuki taikka vastaava muu etuus sekä toimeentulotuki enintään kolmen kuukauden ajalta maksaa enintään 50 prosentilla alennettuna. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin alennuksen suuruudesta ja alennettujen etuuksien maksukaudesta sekä 1 momentissa tarkoitetun maksamisen keskeyttämisen tai lykkäämisen kestosta.

58 §

Etuuksien maksatus

Edellä 56 ja 57 §:ssä tarkoitettujen etuuksien saajille maksetaan etuuden alentamisen tai etuuden maksamisen keskeytyksen tai lykkäämisen aikana toimeentulotukea siten, että henkilölle tai perheelle muiden tulojen kanssa yhteenlaskettuna tulee käyttöön vähintään toimeentulotuen perusosaa vastaava määrä sekä välttämättömät asuin- ja terveydenhuoltomenot kattava määrä. Etuuksien maksatuksen järjestämisestä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

59 §

Maksun viivästymisen seuraamuksista vapautuminen

1 mom.

Velallisena oleva luonnollinen henkilö vapautuu poikkeusoloissa viivästyskoron suorittamisvelvollisuudesta ja muista maksun viivästymisestä johtuvista seuraamuksista, jos hänen maksuviivästyksensä olennaisilta osiltaan on johtunut maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut: Maksun viivästymisen seuraamuksista vapautuminen ei koske palkka- tai elatusapuvelkaa.

11 luku

Sosiaali- ja terveydenhuollon turvaaminen

86 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toiminta

Väestön sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseksi 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sosiaali- ja terveysministeriö sekä toimialueellaan aluehallintovirasto voi päätöksellään velvoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön:

- 1) laajentamaan tai muuttamaan toimintaansa;
- 2) siirtämään toimintansa kokonaan tai osaksi oman toimialueensa tai sijaintipaikkansa ulkopuolelle taikka järjestämään toimintaa myös toimialueensa ulkopuolella;
- 3) sijoittamaan hoidon tai huollon tarpeessa olevia henkilöitä toimintayksikköonsä siitä riippumatta, mitä asiasta on säädetty, määrätty tai sovittu;
- 4) luovuttamaan toimintayksikön tai osan siitä valtion viranomaisten käyttöön.

88 §

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä terveydensuojelu

Väestön sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseksi 3 §:n 1, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää, että kunta voi luopua:

- 1) terveydenhuoltolaissa (1326/2010) säädettyjen määräaikojen noudattamisesta kiireettömän hoidon järjestämisessä, jos se on välttämätöntä kiireellisen hoidon järjestämiseksi ja jos määräajan ylittäminen ei vaaranna potilaan terveyttä;
- 2) sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:ssä tarkoitetuista palvelutarpeen arvioinneista;
- 3) lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) mukaisen päivähoidon järjestämisvastuusta, jos lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat järjestää lapsen hoidon muutoin;
- 4) terveydensuojelulain (763/1994) mukaisen ilmoituksenvaraiseen toimintaan liittyvien ilmoitusten käsittelystä ja päätöksenteosta sekä asuntojen terveystaittojen selvittämiseen liittyvistä tehtävistä.

13 luku

Julkis- ja yksityisoikeudelliset palvelussuhteet (tarkoittanee työnantajavelvollisuuksia)

91 §

Työnvälityspakko

Maanpuolustuksen, väestön suojaamisen, terveydenhuollon tai toimeentulon taikka huoltovarmuuden kannalta erityisen merkityksellisten toimialojen työvoiman saatavuuden turvaamiseksi muulla kuin tällaisella toimialalla toimiva työnantaja saa palkatessaan uusia työntekijöitä 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ottaa palvelukseensa vain työvoimaviranomaisten osoittamia työnhakijoita (työnvälityspakko).

Maanpuolustuksen, väestön suojaamisen, terveydenhuollon tai toimeentulon taikka huoltovarmuuden kannalta erityisen merkityksellisistä toimialoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

92 §

Palkkasäännöstely

Hintavakauden ja julkisen talouden turvaamiseksi 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa julkis- tai yksityisoikeudelliseen palvelussuhteeseen perustuvia palkkoja ei saa korottaa valtioneuvoston asetuksessa säädettävää määrää enempää.

93 §

Palvelussuhteen ehdoista poikkeaminen

Maanpuolustuksen, väestön terveydenhuollon, toimeentulon tai turvallisuuden taikka maan talouselämän turvaamisen välttämättä edellyttäessä työajan pidentämistä tai työajan poikkeavaa sijoittelua 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa saadaan tilapäisesti poiketa:

- 1) työaikalain (605/1996) lepoaikoja ja ylityötä koskevista säännöksistä;
- 2) vuosilomalain (162/2005) vuosiloman antamista koskevista säännöksistä.

Terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoimessa palvelussuhteen ehdoista voidaan poiketa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla väestön terveydenhuollon, toimeentulon tai turvallisuuden vuoksi myös 3 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

Palvelussuhteen ehdoista poikkeaminen ei saa aiheuttaa vaaraa työturvallisuudelle tai työntekijän terveydelle. Poikkeamisen rajoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

94 §

Irtisanomisoikeuden rajoittaminen

Edellä 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa työnantajan oikeutta irtisanoa työ- tai virkasuhde voidaan valtioneuvoston asetuksella rajoittaa siitä, mitä irtisanomisoikeuden perusteista työsopimuslain (55/2001) 7 luvussa, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 8 luvussa ja valtion virkamieslain (750/1994) 27 §:n 1 momentissa säädetään, jos tällainen rajoittaminen on tarpeen maanpuolustuksen kannalta tärkeän tuotannon, väestön terveydenhuollon, toimeentulon tai turvallisuuden taikka huoltovarmuuden edellytysten turvaamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, miltä osin irtisanomisoikeutta rajoitetaan ja mitä tuotantotoiminnan aloja rajoittaminen koskee.

Jos se on 1 momentissa tarkoitetun tuotannon turvaamiseksi välttämätöntä, työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa työ- tai virkasuhdetta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä tuotannonaloja irtisanomisoikeuden tilapäinen poistaminen koskee. Tällainen asetus voi olla voimassa enintään kaksi kuukautta kerrallaan.

Maanpuolustuksen kannalta tärkeän tuotannon, väestön terveydenhuollon, toimeentulon tai turvallisuuden taikka huoltovarmuuden edellytysten turvaamiseksi 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa työntekijän, virkamiehen ja kunnallisen viranhaltijan irtisanoessa palvelussuhteensa irtisanomisaika on vähintään kuukauden pidempi kuin se lain taikka työ- tai virkaehtosopimuksen mukaan muutoin olisi, enintään kuitenkin kuusi kuukautta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin irtisanomisajan pituudesta eri tehtäväryhmissä.

Terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa, pelastustoimessa ja hätäkeskustoiminnassa irtisanomisoikeutta voidaan rajoittaa 1—3 momentissa tarkoitetulla tavalla väestön välttämättömän terveydenhuollon, vähimmäistoimeentulon tai turvallisuuden vuoksi myös 3 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

14 luku

Työvelvollisuus

101 §

Työvelvollisuussuhteen ehdot

4 mom.

Työvelvollisella on oikeus työvelvollisuuden päätyttyä palata ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä, jossa hän oli ennen työvelvollisuuden alkamista. Jos tämä ei ole mahdollista, työvelvolliselle on tarjottava aikaisempaa työtä vastaavaa työsopimuksen tai palvelussuhteen mukaista työtä ja, jos tämäkään ei ole mahdollista, muuta sopimuksen mukaista työtä.

102 §

Työnantajan tietojenantovelvollisuus

Työnantajan on työvoimaviranomaisen pyynnöstä annettava tarpeellisia tietoja palveluksessaan olevasta työvelvollisuussuhteisesta työvoimasta ja sen käytöstä.

Työnantajan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle välittömästi, kun työmääräyksen mukainen työ loppuu.

15 luku

Hallinnon järjestäminen poikkeusoloissa

108 §

Kunnan hallinto

Sen estämättä, mitä kuntalain (410/2015) 94 §:n 4 momentissa säädetään, valtuusto voidaan poikkeusoloissa kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä.

Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista.

Kunnanhallituksen on mahdollisimman pian saatettava 2 momentissa tarkoitetut päätökset valtuuston päätettäväksi. Kunnanhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta. Mitä tässä pykälässä säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää.

109 §

Opetus ja koulutus

Edellä 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa opetus- ja kulttuuriministeriö voi enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan määrätä perusopetuslaissa (628/1998), lukiolaissa (629/1998), Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa (1463/2007), ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998), vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/1998), ammattikorkeakoululaissa (351/2003) ja yliopistolaissa (558/2009) säädetyt opetus- ja muun toiminnan keskeytettäväksi tai siirrettäväksi toiselle paikkakunnalle, jos se on välttämätöntä väestön siirtämisen tai oleskelu- ja liikkumisrajoitusten vuoksi taikka muutoin väestön suojaamiseksi.

Jos jonkin alueen väestöä siirretään 121 §:n nojalla muualle, valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että esi- ja perusopetuksen järjestämisestä siirretyille oppilaille vastaa tilapäisesti oppilaan asuinkunnan sijasta se kunta, jonka alueelle oppilas on siirretty.

Edellä 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa voidaan välttämättömien opetus- ja koulutuspalveluiden turvaamiseksi rajoittaa 1 momentissa tarkoitetun toiminnan järjestäjälle

säädettyä tai määrättyä opetus- tai muun toiminnan järjestämisvelvollisuutta sekä velvollisuutta ateriat-, kuljetus- ja majoitusetuuksien järjestämiseen siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö voi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain (672/2005) 3 §:n 1 momentin estämättä lykätä ylioppilastutkinnon järjestämistä enintään kuudella kuukaudella kerrallaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden vaikutukset toiminnan kustannuksiin voidaan ottaa huomioon opetustoimen valtionosuuksia ja -avustuksia myönnettäessä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

17 luku

Väestönsuojelu ja evakuointi

119 §

Väestönsuojeluun tarvittavien alueiden ja tilojen luovutusvelvollisuus

Väestönsuojelun toteuttamiseksi 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa pelastusviranomaisen voi päätöksellään velvoittaa maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan luovuttamaan kiinteistönsä rakennuksineen ja muine huone- ja varastotiloineen pelastusviranomaisen hallintaan.

Edellä 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa pelastusviranomaisen voi päätöksellään velvoittaa kiinteistön omistajan tai haltijan rakentamaan ja järjestämään väestön suojaamiseksi tilapäisiä väestönsuojia.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, missä kunnissa 1 momentissa tarkoitettua toimivaltuutta voidaan käyttää ja 2 momentissa tarkoitettuja suojia on rakennettava. Tarkemmat säännökset 2 momentissa tarkoitettujen tilapäisten väestönsuojien rakenteesta annetaan valtioneuvoston asetuksella ja teknisistä yksityiskohdista sisäasiainministeriön asetuksella.

120 §

Pelastustoimen ja väestönsuojelun erityisjärjestelyt

Edellä 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa väestön suojaamiseksi ja väestönsuojelun johtamisen tehostamiseksi pelastustoimen viranomaiset ja kunnat perustavat johtokeskuksia sekä sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviä tai muita näihin rinnastettavia, väestön suojaamiseksi välttämättömiä tehtäviä varten väestönsuojelumuodostelmia.

Sisäasiainministeriö voi 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tilapäisesti päätöksellään velvoittaa pelastustoimen tehtäviä hoitavan viranomaisen huolehtimaan muistakin velvollisuuksista ja tehtävistä sekä päätöksellään muuttaa pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettujen

pelastusviranomaisten sekä 1 momentissa tarkoitettujen johtokeskusten ja väestönsuojelumuodostelmien johto- ja alistussuhteita, jos se on välttämätöntä pelastustoimen hoitamisen turvaamiseksi.

122 §

Siirretyn väestön huollon järjestäminen

Edellä 121 §:ssä tarkoitettujen järjestelyiden toteuttamiseksi kunta voi päätöksellään velvoittaa yksityisen henkilön, yrityksen, yhteisön tai laitoksen luovuttamaan siirretyn väestön majoituksen, muonituksen ja muun huollon kannalta välttämätöntä omaisuutta sekä huonetiloja siirretyn väestön tilapäistä majoittamista varten

III OSA ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

18 luku

Täytäntöönpano

124 §

Viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivalla viranomaisella on poikkeusoloissa oikeus tehdä tarkastuksia tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten noudattamisen valvomiseksi ja saada salassapitosäännösten estämättä tarkastuksen toimittamiseksi välttämättömiä tietoja. Tarkastuksen toimittajalla on tarkastusta varten oikeus päästä sellaisiin tiloihin, jotka eivät kuulu kotirauhan piiriin.

126 §

Tiedotusten julkaisuvelvollisuus

Julkaisija ja ohjelmatoiminnan harjoittaja ovat velvollisia korvauksetta julkaisemaan tai lähettämään valtioneuvoston, ministeriön, aluehallintoviraston, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kunnanhallituksen, poliisin sekä sotilas- tai pelastusviranomaisen tämän lain soveltamista tai noudattamista koskevat tiedotukset, jotka tämän lain tarkoituksen saavuttamiseksi on saatettava nopeasti koko väestön tai tietyn alueen asukkaiden tietoon. Tällainen tiedotus on viivytyksettä sellaisenaan julkaistava asianomaisessa aikakautisessa julkaisussa, verkkojulkaisussa tai ohjelmassa.

**Vantaa
Vanda**